

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računamo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravljalništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/3 strani K 16, za 1/4 strani K 8, za 1/5 strani K 4, za 1/6 strani K 2, za 1/8 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 49.

V Ptuj v nedeljo dne 6. decembra 1908.

IX. letnik.

Izdajstvo!

V staroveški zgodovini čitamo imena „Efi-jalt“ in „Herostrat“; z njimi se je hotelo označiti one ljudi, ki so pljunili svoji materi v obraz, ki so prodali in izdali svojo domovino . . .

Mi ne bodemo rabili teh izrazov! Ali izpregovoriti moramo v interesu naših domovinskih kronovin, naše države, v interesu poštenosti par resnih besed! Zadnji politični dogodki so nam prisilili pero v roko in te dogodke ne moremo prezreti. Dve besedi se v zadnjem času posebno naglašata; — naglašata se jih na eni strani z veseljem, kakor besedo odrešenja, — na drugi strani pa se jih naglašata z jezo, z sovraštvom, ja, z gnusom, kakor se naglašata preje cmenjena imena „Efi-jalta“ in „Herostrata“.

Te dve besedi sta: iredentizem in panslavizem.

Kaj pomeni beseda „irredenta“, to razume pač že vsakdo. Avstrija je imela svoj čas tudi beneško pokrajino. Zmaga nepozabljivega grofa Radetzky, admirala Tegetthofa in drugih so dale tako rekoč vsemu svetu dokaz, da spadajo beneške pokrajine pod habsburško krono. Ali diplomatične spletke in vojna nesreča je hotela, da so prišle zopet pod vladno Italije, katero je Garibaldi v eno kraljevstvo združil. Vkljub temu je še nekaj stotisoč Italijanov ostalo v okvirju avstro-ogrskemu monarhiji i. s. na južnem Tirolskem, v Trstu, na Goriškem in Primorskem in deloma v Dalmaciji. Ti Italijani so se vedno dobro počutili pod avstrijsko vladno, kajti v gospodarskem oziru smo bili Italiji vedno naprej in pri nas se ne vršijo vsako leto revolucije vsled glada, kakor v blaženi Italiji. V kulturnem oziru pa so dobili na Avstrijskem živeli Lahji vse, kar so potrebovali; ako se jim do danes še ni dalo visoke šole, potem je to pač umevno. V Benečanskem živi več stotisočev Slovencev, za katere pa laška vlada ni ničesar storila, k večjemu da jih je skušala popolnoma poitalijančiti. V splošnem bi torej lahko rekli, da bi morali Italijani postati najzvestejši faktor avstrijske državnosti. Ali ne, — nasprotno: postali so naravnost skriti ustaši in pričeli na vse mogoče načine ruvati proti Avstriji. Imenujejo se ti ljudje „neodrešene brate“, imenujejo se „iredentiste“.

Ta veleizdajalska „irredenta“ ima namen, združiti z kraljestvom Italija vse one avstro-ogrsko pokrajine, v katerih še prebivajo Italijani. Namen jim je torej, odvzeti Avstriji — jadransko morje. In žalihog, da naša Avstrija doslej ni nastopila ojastrje proti temu zločinskemu postopanju. V Trstu hujskata iredentovski list „L'Indipendente“ in židovski list „Il Piccolo“ že leta sem na najgrši način proti Avstriji; naša vlada pa zatisne ne samo eno temveč oboje očes. Dokazano je, da se največ zločinov zgodi od strani t. zv. „regnicoli“ (iz Italije privravnanih Lahov), katere bi se v interesu naše države in žepov naših državljanov moralo „per šub“ v njih blaženo domovino poslati; — ali naša vlada zatisne očesa. Največji dosedanji naskok pa se je zgodil zdaj — v jubilejskem letu. Italijanski študenti in z njimi združena mladež so nakrat

pričeli zahtevati svojo univerzo in to v Trstu. Vsak pametni človek ve, da se jim tu ni šlo za visoko šolo, marveč edino za središče iredentovske politike. Vlada je v splošnem seveda zopet oči zatisnila in deloma že privolila v to zahtevo. Ali naprej! Vsled anekstije Bozne in Hercegovine prišla je naša država v nekako navskrižje s prtljikavimi državicami ovčjih tatov na Balkanu. To priliko hoteli so porabiti laški „iredentovci“ za naskok na Avstrijo. Italija je sicer vezana v tako imenovani „trozvezi“; ali vsakdo ve, da so pogodbe z italijansko vladno neveljavne v hipu, ko govori poulična družba. Zato so po iredentovskem vplivu naskočili laški študenti na Dunaju nemške in pričeli prav po navadi tega „popolo romano“ streljati na nemške mladeniče. Zdaj pa divja po vsem Italijanskem in v italijanskih pokrajinah na Avstrijskem „vihar“ proti Avstriji in povsod se čuje klic: „Eviva i Serbi!“ Tako stoji naša država ne samo pred nevarnostjo balkanske vojne temveč tudi pred nevarnostjo vojne z Italijo. In to je dolga, dolga . . .

Približno isto stremljenje kaže „panslavizem“. To je namreč stremljenje, razbiti državo in združiti vse Slovane v eno skupino. Ta „panslavizem“ se je od strani vlade tudi vedno podcenjeval. Slovenci prvaki imajo n. pr. že od leta 1848 sem panslavistični program in so ga v zadnjem času vedno glasneje naglašali. Ljubljanski župan se je peljal v Petersburg in se tam posvetoval z voditelji ruske politike, ki je bila vedno Avstriji nasprotna. Češki poslanec Kloufač pa je bil celo tako nesramen, da je šel te tedne v Belgrad in se tam ogrevajal za nam sovražno Srbijo ter deloval proti Avstriji. In naša vlada nima moči, da bi take nesramne veleizdajalce v luknjo vtaknila. Posledica hujskanja Kloufača in njegovih čednih tovarišev so bili zadnji dogodki v Pragi. Istotako so bili ljubljanski izgredi posledica panslavistične gonje prvaštva. V Pragi so bili Nemci in zlasti nemški dijaki skozi 7 tednov „vogelfrei“; odvzelo se jim je vse državljanske pravice, niti govoriti niso smeli v svojem materinem jeziku, pobijalo se jih je, pretepevalo, jim uničevalo lastnino. Vlada je zopet oko zatisnila. Saj imamo jubilejsko leto . . . Šele zdaj po 7 tedenskem divjanju je proglasila vlada v Pragi prek i sod (Standardrecht . . .

Položaj je torej ta-le: S Srbijo, s Turčijo in z Črnogoro kakor tudi z Italijo imamo veliko nevarnost. Morda bodejo diplomati ogladili pota, morda pa pride do krvave odločitve. V Pragi hujskajo panslavisti, da bi spravili ljudstvo v boj proti lastni domovini. V Trstu so streljali „iredentovci“ na policijo, srednješolski smrkolinci pa so pod vodstvom profesorjev demonstrirali proti Avstriji. V Ljubljani županuje še vedno „ruski romar“ Hribar. Vsi prvaški listi so panslavistični, vsi prvaški poslanci istotako.

Mi pač trdimo: Treba bode železne metlje, da se te ljudi ukroti in obvari državo pred nesrečo.

Avstrija je potreba, potreba za Evropo, in zato se združujemo proti ruvečim strankam!

Proč z izdajalci!

Vedno več naročil

prihaja na naš kmetjski koledar. Opozarjamo, da letos ne moremo napraviti še druge naklade. Kdor bi torej zamudil pravočasno koledar naročiti, ta je sam odgovoren, ako ga ne dobi. Koledar se dobi proti naprej-plačilu za vse skupaj 70 vinarjev.

Politični pregled.

Državni zbor avstrijski bil je 26. novembra zopet odprt. Poslancem se je poznalo veliko razburjenje, ki ga je povzročila panslavistična gonja zadnjih tednov. Vsakdo čuti, da se mora kmalu odločiti: ali je naša monarhija le peklenški kotelj razburjenih duhov ali pa redna država . . . Najvažnejši dogodek prve seje je bila programatična izjava novega ministrskega predsednika Bienerttha. Le-ta je izjavil upanje, da ne bode dolgo šef vlade, temveč da pride država kmalu do parlamentarne vlade. Končno je še omenil, da bode vlada vložila postavni načrt za ureditev jezikovnih razmer na Češkem. Za Bienertthove besede se ni nikdo veliko zmenil; saj ga smatrajo vsi le za orodje klerikalcev. Takoj za njim se je oglasil k besedi češki kričač Kloufač. Ostali poslanci so ga takoj opsovali z besedami „srbski agent“, „veleizdajalec“ itd. Znano je namreč, da je bil Kloufač med počitnicami v Belgradu in je tam baje proti Avstriji agitiral. In tak hujskač se danes še upa v Avstriji živeti. Njegov predlog, da se otvori o Bienertthovi izjavi razgovor, je bil seveda odklonjen. Po našem mnenju bi se moralo take veleizdajalske kričače, kakor so Kloufač, Fresl in tudi nekateri prvaški poslanci, za ušesa iz zbornice vreči. Naj gredo med srbske kozje tatove . . . V soboto je imela državna zbornica slavnostno sejo ob priliki 60 letnega jubileja cesarja. Prihodnja seja se vrši šele ta petek. Poročali bomo o nje torej šele prihodnjič.

Cesarjeve misli.

(Še ena beseda k 60-letnici.)

2. december je minul in slavnosti so končale. Redko slavlje 60 letnice cesarjevega vladanja se je praznovalo v prvi vrsti z dobrosrčnimi, človečanskimi dejanji. Saj je to sam cesar zahteval. Tudi v tem hipu, ko je vsa država navdušena za sivolasega starčka, ko pojejo vsi narodi vsaj „Bog obvari, Bog ohrani, nam cesarja“, — tudi v tem hipu torej ni pozabil Franc Jožef I. one lastnosti, ki mu je postala druga natura in ki jo na njem opazujemo, odkar nosi breme avstro-ogrsko krone: dobrosrčnosti, dobrotelčnosti . . .

Kakor vihar je šlo 2. novembra 1908 navdušenje za Franc Jožefa skozi državo. Prihajali so belolasi starčki, ki so prelivali v letu 1848, 1866, 1878 svojo kri za tega cesarskega jubilarja. Prišli so in se spominjali bujne mladeniške moči, katera jih je vodila na italijanskih,